

ΟΙ ΒΑΛΚΑΝΙΚΟΙ ΠΟΛΕΜΟΙ

1912 – 1913

ΤΑ ΑΙΤΙΑ

Μετά την επανάσταση των **Νεότουρκων** (1908) και την πολιτική επικράτησή τους έγινε γρήγορα αντιληπτό ότι ο πραγματικός τους **στόχος** ήταν ο **εκτουρκισμός** της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας.

Αυτό είχε ως συνέπεια την καταπίεση και τις διώξεις των αλλοεθνών πληθυσμών της αυτοκρατορίας με αποτέλεσμα την αναζωπύρωση των εθνικών επιδιώξεων των **Σέρβων**, των **Βουλγάρων** και των **Ελλήνων**.

ΤΑ ΑΙΤΙΑ

Οι επιδιώξεις **Σέρβων**, **Βουλγάρων** και **Ελλήνων** δεν ήταν μόνο η **προστασία** των ομοεθνών τους αλλά και η **ενσωμάτωση** των εδαφών της **Οθωμανικής Αυτοκρατορίας**, στα οποία ζούσαν.

Τα πράγματα γίνονται πιο πολύπλοκα με την ανάμειξη των **Μεγάλων Δυνάμεων** στην ευρύτερη περιοχή της **Ανατολικής Μεσογείου** και στην ίδια την **Οθωμανική Αυτοκρατορία**.

ΟΙ ΜΕΓΑΛΕΣ ΔΥΝΑΜΕΙΣ

Η Γερμανία είχε διεισδύσει οικονομικά ήδη από τα τέλη του 19^{ου} αιώνα στην **Οθωμανική Αυτοκρατορία**.

Η **Ιταλία** επιτέθηκε στα **οθωμανικά** εδάφη της Λιβύης στη Βόρεια Αφρική το 1911 και κατέλαβε τα **Δωδεκάνησα** στο **Αιγαίο**.

Η **Αυστροουγγαρία** ενσωμάτωσε πλήρως την Βοσνία-Ερζεγοβίνη το 1908, που διοικούσε ήδη από το 1878.

Διαφημιστική αφίσα
γερμανικού κονιάκ
(1915)

Γερμανός αξιωματικός
προσφέρει το κονιάκ σε
Τούρκο αξιωματικό

Η λεζάντα γράφει:
«Στα Δαρδανέλια»

Πηγή εικόνας:
https://www.mwme.eu/research/german-soldiers-and-the-ottoman-empire_-1835-1918/index.html

Η ΙΤΑΛΙΚΗ ΕΠΙΘΕΣΗ ΣΤΗΝ ΟΘΩΜΑΝΙΚΗ ΛΙΒΥΗ

Η Ιταλό-Οθωμανική συνθήκη ειρήνης του 1912 – Χρωμολιθογραφία εποχής

Πηγή εικόνας: https://en.wikipedia.org/wiki/Italian_colonization_of_Libya

LE REVEIL DE LA QUESTION D'ORIENT

La Bulgarie proclame son indépendance. — L'Autriche prend la Bosnie et l'Herzégovine

Γαλλική καρικατούρα εποχής που δείχνει τον τσάρο της Ρωσίας να αποσπά από την Οθωμανική Αυτοκρατορία την Βουλγαρία, ενώ ο αυτοκράτορας της Αυστρίας Φραγκίσκος-Ιωσήφ την Βοσνία-Ερζεγοβίνη Ανίκανος να αντιδράσει ο σουλτάνος Αμπντούλ Χαμίτ Β΄

Πηγή εικόνας:

https://de.wikipedia.org/wiki/Bosnische_Annexionskrise

ΟΙ ΜΕΓΑΛΕΣ ΔΥΝΑΜΕΙΣ

Οι κινήσεις αυτές της **Ιταλίας**, της **Γερμανίας** και της **Αυστροουγγαρίας** έπλητταν τα συμφέροντα των άλλων Μεγάλων Δυνάμεων (**Αγγλίας**, **Γαλλίας** και **Ρωσίας**) και αποκάλυπταν τις αδυναμίες της **Οθωμανικής Αυτοκρατορίας**.

Η πολιτική των Μεγάλων Δυνάμεων για διατήρηση της **Οθωμανικής Αυτοκρατορίας** φαίνεται ότι έχει εγκαταλειφθεί οριστικά.

Καρικατούρα εποχής στα
Αγγλικά με τίτλο:
"peace rumors"
δηλαδή «φήμες ειρήνης»

Στη λεζάντα γράφει:
«let us have a peace (piece),»
και γίνεται λογοπαίγνιο με
τις λέξεις ειρήνη (peace)
και κομμάτι (piece)

Πηγή εικόνας
<https://www.mediastorehouse.com.au/granger-art-on-demand/world-history/russo-turkish-war-1877-peace-rumors-12414328.html>

ΟΙ ΒΑΛΚΑΝΙΚΕΣ ΣΥΜΜΑΧΙΕΣ

Οι προκλήσεις και διώξεις των **Νεότουρκων** απέναντι στους βαλκανικούς λαούς αλλά και στους Αρμένιους ήταν συνεχείς. Ο **Βενιζέλος** αρχικά ακολούθησε πολιτική κατευνασμού, θεωρώντας ότι η **Ελλάδα** δεν ήταν ακόμη έτοιμη για πόλεμο.

Όταν το 1911 κατάλαβε ότι ο **πόλεμος** ήταν **αναπόφευκτος** ακολούθησε τον δρόμο της βαλκανικής συνεννόησης.

Α΄ ΒΑΛΚΑΝΙΚΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ

Την άνοιξη του 1912 υπογράφηκαν **διμερείς** συνθήκες συμμαχίας ανάμεσα στη **Σερβία**, τη **Βουλγαρία**, την **Ελλάδα** και το **Μαυροβούνιο**.

Οι βαλκανικοί σύμμαχοι **απαίτησαν** από τον **Σουλτάνο** να σέβεται τα δικαιώματα των **χριστιανικών** εθνοτήτων που ζούσαν στην **Οθωμανική Αυτοκρατορία** και να προχωρήσει σε μεταρρυθμίσεις προς όφελός τους.

Ο **Σουλτάνος** Αμπντούλ Χαμίτ Β΄ αρνήθηκε.

THE BOILING POINT.

Καρικατούρα εποχής που
δείχνει τις Μεγάλες Δυνάμεις
να προσπαθούν να
αποτρέψουν την έκρηξη σε
ένα καζάνι που βράζει:
ΤΑ ΒΑΛΚΑΝΙΑ

Α΄ ΒΑΛΚΑΝΙΚΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ

Αυτή ήταν και η αφορμή του **πολέμου**. Αμέσως ξεκίνησε η σύγκρουση, που ονομάστηκε Α΄ Βαλκανικός Πόλεμος.

Ο **ελληνικός στρατός** προέλασε στη Μακεδονία καταλαμβάνοντας πολλές περιοχές.

Τα **σερβικά στρατεύματα** κατέλαβαν τα Σκόπια και το Μοναστήρι και προωθήθηκαν μέχρι το Δυρράχιο.

Α΄ ΒΑΛΚΑΝΙΚΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ

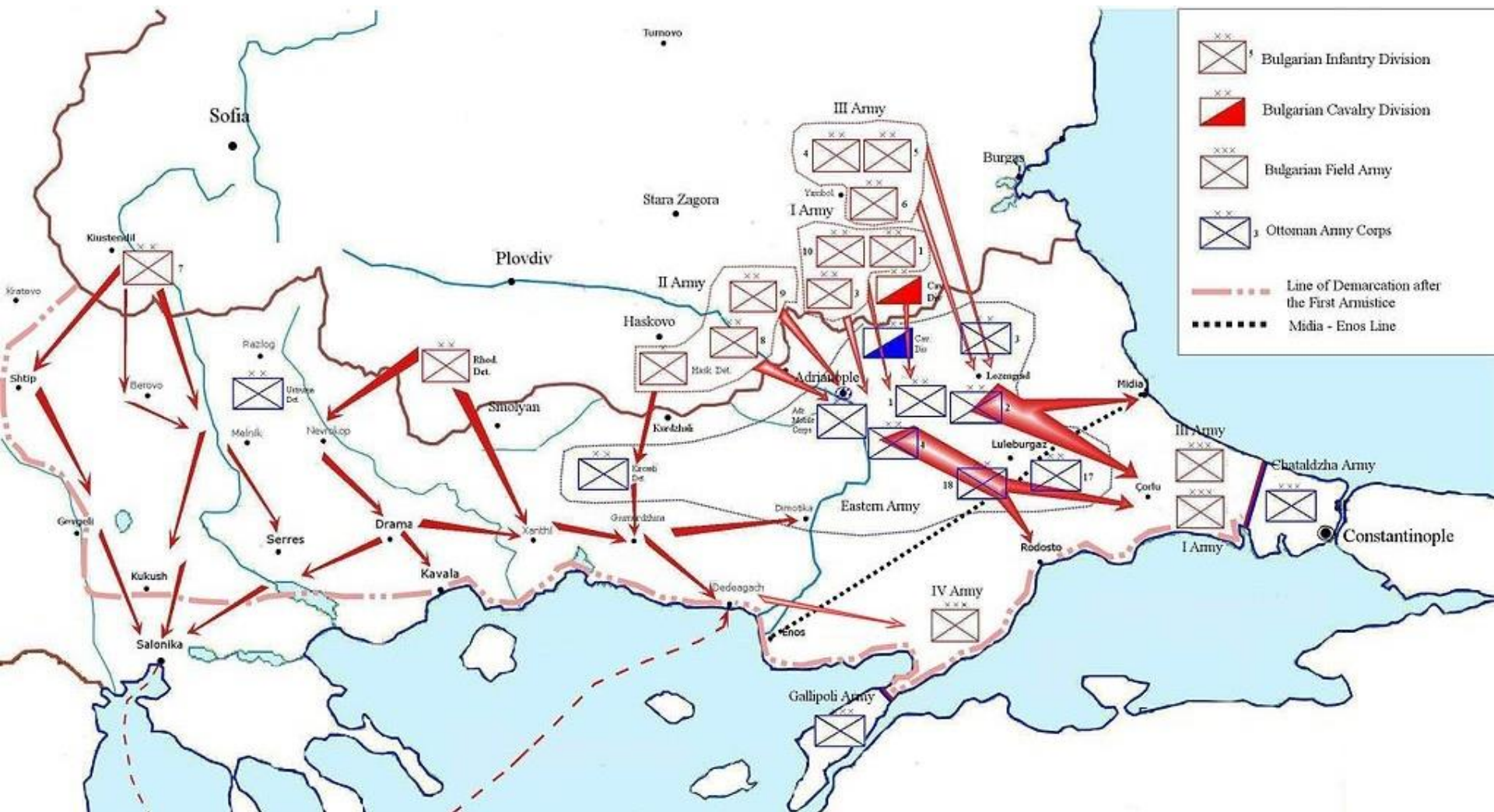
Οι βουλγαρικές δυνάμεις αρχικά επιτέθηκαν στην Αδριανούπολη και έφτασαν γρήγορα σε μικρή απόσταση από την Κωνσταντινούπολη, κατέλαβαν τη Δυτική Θράκη και την Ανατολική Μακεδονία, και κινήθηκαν προς Θεσσαλονίκη.

Ο Βενιζέλος διέταξε αμέσως τον Κωνσταντίνο να βαδίσει προς την πρωτεύουσα της Μακεδονίας για να καταλάβει την Θεσσαλονίκη. Ο Κωνσταντίνος όμως είχε αντιρρήσεις.

ΟΙ ΚΙΝΗΣΕΙΣ ΤΩΝ ΣΥΜΜΑΧΩΝ ΤΟΥ Α΄ ΒΑΛΚΑΝΙΚΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ

ΟΙ ΚΙΝΗΣΕΙΣ ΤΩΝ ΒΟΥΛΓΑΡΙΚΩΝ ΔΥΝΑΜΕΩΝ ΚΑΤΑ ΤΟΝ Α΄ ΒΑΛΚΑΝΙΚΟ ΠΟΛΕΜΟ

Η ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

Παρά τις **αντιρρήσεις** του **Κωνσταντίνου** ο **ελληνικός στρατός** μπαίνει στη Θεσσαλονίκη ανήμερα του Αγίου Δημητρίου, πολιούχου και προστάτη της πόλης, στις 26 Οκτωβρίου 1912.

Η ταχύτητα των ελληνικών στρατευμάτων στην κίνησή τους προς την Θεσσαλονίκη ήταν καταλυτική και έτσι εισήλθε ο **ελληνικός στρατός** πρώτος στη Θεσσαλονίκη. Λίγες μέρες αργότερα έφτασε και ο **βουλγαρικός στρατός**. Ήταν όμως αργά.

*ΕΝΘΥΜΙΟΝ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ,
Εἴσοδος τοῦ Ἑλληνικοῦ Στρατοῦ εἰς Θεσσαλονίκην.
L'Entrée de l'Armée Hellène à Salonique.*

Η είσοδος του ελληνικού στρατού στη Θεσσαλονίκη – καρτ ποστάλ εποχής

Πηγή εικόνας: <https://www.thessmemory.gr/>

Πηγή εικόνας: <https://www.pronews.gr/istoria/497664>

Η ΠΡΟΕΛΑΣΗ ΣΤΗΝ ΗΠΕΙΡΟ

Στην αρχή του πολέμου ο ελληνικός στρατός κινήθηκε αργά προς την Ήπειρο. Μετά την απελευθέρωση της **Θεσσαλονίκης** και την μεταφορά στρατευμάτων δυτικά, ξεκίνησε η επίθεση για την απελευθέρωση των **Ιωαννίνων**.

Οι **Τούρκοι** ήταν οχυρωμένοι στο φρούριο του **Μπιζανίου**, το οποίο κατέλαβαν οι ελληνικές δυνάμεις τον Φεβρουάριο του 1913. Τα **Ιωάννινα** ήταν πλέον ελεύθερα.

Το ελληνικό πυροβολικό βάλλει εναντίον του Μπιζανίου – Πίνακας του Georges Scott

Πηγή εικόνας: https://en.wikipedia.org/wiki/Battle_of_Bizani

Η παράδοση των Ιωαννίνων: Ο Αλέξανδρος Σούτσος χαιρετά τον Βεχίμπ πασά

Πηγή εικόνας: https://en.wikipedia.org/wiki/Wehib_Pasha

Η είσοδος του ελληνικού στρατού στα Γιάννινα – Πίνακας του Κενάν Μεσαρέ

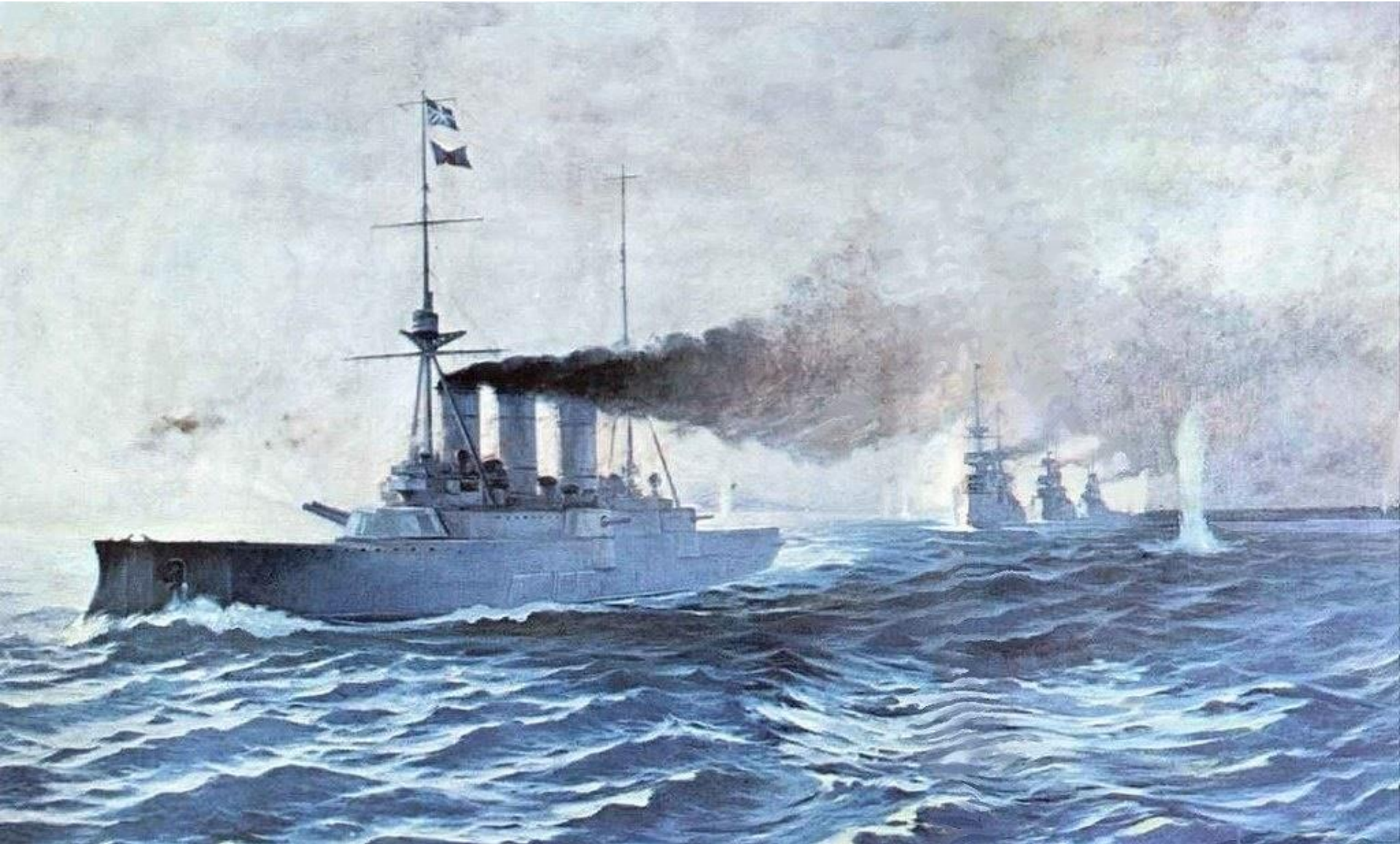
Πηγή εικόνας: <https://zsgiannina.gr/>

Ο ΝΑΥΤΙΚΟΣ ΑΓΩΝΑΣ

Κατά την διάρκεια των Βαλκανικών Πολέμων θριάμβευσε το **ελληνικό πολεμικό ναυτικό**. Σε δύο ναυμαχίες κυριάρχησε απέναντι στο **οθωμανικό ναυτικό**: μετά τις ναυμαχίες της Έλλης (03.12.) και της Λήμνου (05.12.1912) ο οθωμανικός στόλος κλείστηκε στα Στενά και δεν ξαναβγήκε στο Αιγαίο.

Κυρίαρχη φυσιογνωμία του ελληνικού στόλου ήταν ο ναύαρχος **Πάυλος Κουντουριώτης**.

Η ΝΑΥΜΑΧΙΑ ΤΗΣ «ΕΛΛΗΣ»

Πίνακας του Βασιλείου Χατζή – Ναυτικό Μουσείο της Ελλάδας, Αθήνα

Πηγή εικόνας: https://en.wikipedia.org/wiki/Battle_of_Elli

Ο ναύαρχος Παύλος Κουντουριώτης

Πηγή εικόνας: <https://www.sansimera.gr/biographies/1117>

ΑΒΕΡΩΦ

ΑΒΕΡΩΦ

72
74
76

Ο ΝΑΥΤΙΚΟΣ ΑΓΩΝΑΣ

Σημαντικό ρόλο στις επιτυχίες του **ελληνικού στόλου** έπαιξε αναμφισβήτητα το θωρηκτό «**Γεώργιος Αβέρωφ**» που είχε παραληφθεί και ενταχθεί στον Στόλο μόλις το 1911.

Ο ελληνικός στόλος απελευθέρωσε κατά τη διάρκεια των Βαλκανικών Πολέμων τα νησιά:

- Θάσο
- Λήμνο
- Ίμβρο
- Τένεδο
- Λέσβο
- Χίο
- Ψαρά
- Σάμο
- Οινούσες
- Αγ. Ευστράτιο
- Ικαρία

Η ΣΥΝΘΗΚΗ ΤΟΥ ΛΟΝΔΙΝΟΥ

Ο Α΄ Βαλκανικός Πόλεμος τερματίστηκε με την συνθήκη του Λονδίνου στις 17 Μαΐου 1913. Η **Οθωμανική Αυτοκρατορία** υποχρεώθηκε να εγκαταλείψει σχεδόν όλα τα ευρωπαϊκά-βαλκανικά εδάφη της.

Η τύχη των νησιών του **ΒΑ Αιγαίου** θα αποφασιζόταν από τις Μεγάλες Δυνάμεις.

Τα **Δωδεκάνησα** παρέμειναν υπό **ιταλική** κυριαρχία.

ΧΑΡΤΗΣ
 ΒΑΛΚΑΝΙΚΩΝ
 ΚΡΑΤΩΝ
 ΑΠΡΙΛΙΟΣ 1913

Η ΔΟΛΟΦΟΝΙΑ ΤΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ Α΄

Το κλίμα ευφορίας ήρθε να ταράξει η δολοφονία του βασιλιά **Γεώργιου** στη Θεσσαλονίκη.

Υποστηρίχτηκε, δίχως, ωστόσο, να αποδειχθεί ποτέ, ότι πίσω από αυτή βρισκόταν η Γερμανία, που ήθελε την άνοδο στον θρόνο του γερμανόφιλου διαδόχου **Κωνσταντίνου**, ο οποίος λίγο αργότερα ανακηρύχθηκε βασιλιάς.

Η ΔΟΛΟΦΟΝΙΑ ΤΗΣ Α.Μ. ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ
ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΤΟΥ Α' ΕΝ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ.
ΣΥΣΤΗΘΗΣ ΤΗΣ 18ης ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1913 - ΕΚΘΑΦΘΗΚΗΣ ΤΗΣ 27ης ΜΑΡΤΙΟΥ 1913

L'ASSASSINAT DE S. M. LE ROI DES HELLÈNES
GEORGES I, A SALONIQUE
LE 18 DECEMBRE 1913 - ENSEVELI LE 27 MARS 1913

Πηγή εικόνας: https://en.wikipedia.org/wiki/George_I_of_Greece

Ο Β΄ ΒΑΛΚΑΝΙΚΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ

Η συνθήκη του Λονδίνου άφησε πάρα πολλές εκκρεμότητες. Αυτές αφορούσαν κυρίως τη Μακεδονία, που ελεγχόταν από τον **ελληνικό στρατό**, αλλά τμήματά της διεκδικούνταν τόσο από τη **Βουλγαρία** όσο και από τη **Σερβία**.

Η καχυποψία μεταξύ των βαλκανικών συμμάχων μεγάλωνε. **Ελλάδα** και **Σερβία** συμμάχησαν για να αντιμετωπίσουν τις απαιτήσεις της **Βουλγαρίας**.

Ο Β΄ ΒΑΛΚΑΝΙΚΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ

Στρατεύματα της **Βουλγαρίας** επιτέθηκαν τον Ιούνιο του 1913 τόσο στη Σερβία όσο και στην Ελλάδα. Ο κύριος όγκος του **βουλγαρικού** στρατού ήταν στραμμένος απέναντι στις **σερβικές** δυνάμεις με αποτέλεσμα ο **ελληνικός** **στρατός** να επιτεθεί τόσο προς **βορρά** υποστηρίζοντας τους **Σέρβους**, όσο και προς την **ανατολή**, φτάνοντας μέχρι τον Έβρο ποταμό, κυριεύοντας Ανατολική Μακεδονία και Δυτική Θράκη.

Η ΕΝΑΡΞΗ ΤΟΥ Β΄ ΒΑΛΚΑΝΙΚΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ

Πηγή εικόνας: https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Second_Balkan_War.png

Ο Β΄ ΒΑΛΚΑΝΙΚΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ

Αμέσως προέλαυσαν **τουρκικά** στρατεύματα στην Ανατολική Θράκη και κατέλαβαν την Αδριανούπολη και έφτασαν έως τον Έβρο ποταμό, ενώ στο πόλεμο μπήκε και η **Ρουμανία**.

Ρουμανικά στρατεύματα εισέβαλλαν στην **Βουλγαρία** και σταμάτησαν 30 χιλιόμετρα έξω από την Σόφια, πρωτεύουσα της Βουλγαρίας.

Μέσα σε έξι εβδομάδες η **Βουλγαρία έχασε** τον πόλεμο.

Η πιο αποφασιστική μάχη μεταξύ ελληνικών και βουλγαρικών δυνάμεων είναι η μάχη του Κιλκίς–Λαχανά (16/17 Ιουνίου 1913) – Χρωμολιθογραφία εποχής

Πηγή εικόνας: https://en.wikipedia.org/wiki/Battle_of_Kilkis-Lachanas

Η ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΣΗ ΤΗΣ ΚΑΒΑΛΑΣ ΑΠΟ ΤΟΝ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΣΤΟΛΟ

Πίνακας του Βασίλειου Χατζή, 1913, Εθνική Πινακοθήκη, Αθήνα

Πηγή εικόνας: https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Vasileios_Hatzis_-_Landing_of_Greek_troops_at_Kavala.jpg

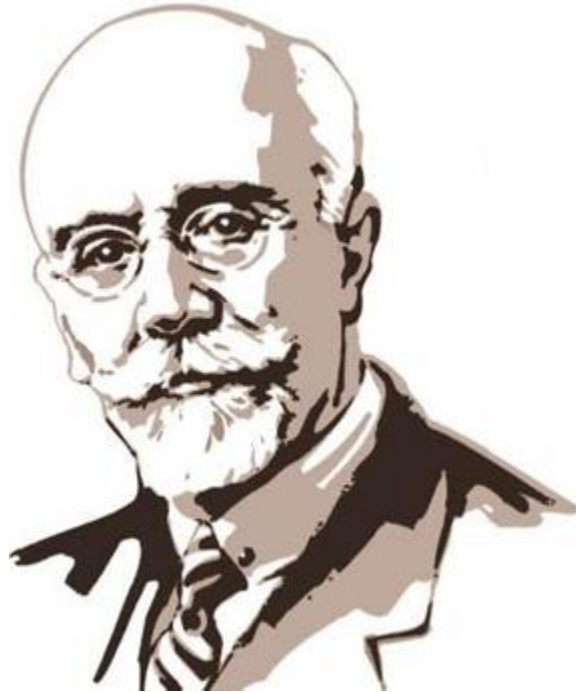
Η ΣΥΝΘΗΚΗ ΤΟΥ ΒΟΥΚΟΥΡΕΣΤΙΟΥ

Ο Β΄ Βαλκανικός Πόλεμος τερματίστηκε με την **συνθήκη του Βουκουρεστίου** (28.07.1913). Η Ελλάδα αποσύρθηκε από την Δυτική Θράκη μέχρι τον **Νέστο** ποταμό και η **Βουλγαρία** είχε πρόσβαση στο Αιγαίο. Μεγάλα εδαφικά κέρδη είχαν η **Σερβία** και η **Ελλάδα**, ενώ η **Τουρκία** κράτησε την Ανατολική Θράκη μετά από διμερή συμφωνία ειρήνης με την **Βουλγαρία**.

Τα Βαλκάνια μετά τη συνθήκη του Βουκουρεστίου

Πηγή αρχικής εικόνας: https://maccunion.files.wordpress.com/2012/10/balkans_map_1913-1000.jpg

Κείμενα, συγγραφή, ιστορική έρευνα, εικόνες: Γαρίτατζης Χαράλαμπος (ΠΕ07)
Φιλολογική επιμέλεια: Γεώργιος Σπανός (ΠΕ02)